

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Blicherfund II

Citation: Aakjær, Jeppe: "Blicherfund II", i Aakjær, Jeppe: *Artikler og Taler. - 1919*, Gyldendal, 1918-19, s. 178. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aakjaer04tom-shoot-workid56502/facsimile.pdf> (tilgået 29. september 2023)

Anvendt udgave: Artikler og Taler. - 1919

Da bløw A råwn ned po de vildene Haw,
A fek ikke Row hwærken Næt seje Daw.
A see ekki Land i maangfoldige Oer,
Fa' no A se kommet te denne hæ Goer.

Aa hwot A no kam udi Vahren saa vidt,
A relle haa tint po Ka' Muotens ret tidt.
Guj bæjr ed! A maath ikke ve hinne blyww!
Hinn! Mon hun se dø? sejer se hun ilyww?

Si hes! Hwæm se de, dær se fallen isøwn?
A trower, hun saawer mæ ohven Øwn. —
„Aah! de se Ka' Muotens — no ær ed isaabi,
Hun sedde po Kihsten, hun ska puttes i.“

Den Spelmand han trilled po Gwollot hænier,
Han speit et, han saang et i Vahren no mier.
Aa da di saa baær hin Ka' Muotens astrej,
Da put dt den Spelmand te Røllehid mæj.

Det synes mig et helt igjennem fuldvægtigt Digt, knapt
i Formen, fint og yndefuldt i sin troskyldige Inderlighed; no-
get romantisk og gammeldags; aaja; men hvor er det Bli-
chersk dette: to ensomt flakkende Menneskeskæbner, to
Liv i Længsel, men *et Hav* imellem dem!

„Ejs vil di hat hweranner, men de skul no ett væ saæn“.

— Hvor han var rig, den Gamle! Endda han hyppigt
gik med Hul paa Hosen — som Hul paa Posen; og nu gaar
vi andre ærbødigt og samler Grynene op efter ham!

II.

„BJÆRGMANDSBRUDEN“.

„Illustreret Tidende“, 28. Febr. 1904.

De *Blicher*-Haandskrifter, der er bleven sparet af den
alt udslettende Tid, er snart talte. Naar vi netop undtager
Blichers Breve og Embedsbøger samt det snurrige Værk

Klædebogen, som i 1882 skjænkedes til Universitetsbiblioteket, er alt, hvad der forefindes, en lille bitte *Novelle: Tulipanen* [iagl. *Bibl.*], nogle *Stambogsvers*, en *Serie Himmelsbærgsange* [iagl. *Bibl.*] samt tre *Jydske Digte*, hvoraf vi forleden gennem „*Det ny Aarhundrede*“ fremdrog de to og nu her bringer det sidste og største.

Ligesom de to foregaaende: *Jyden* og *Gammel Kjørresten* er ogsaa *Bjærgmandstruden* funden mellem de Papirer, som den ejendommelige men indtil Dato aldeles oversete Blicher-Komponist, Fynboen *Hans Caspar Simonsen* efterlod sig ved sin Død den 5. Marts 1876.

Selve Digtet er jo blandt Blicher-Yndere kjendt nok, om end det her fremtræder i en Skikkelse vidt forskjellig fra den, der ses i Blicher-Udgaverne.

Det er skabt i Slutningen af Trediverne, formodentlig i 1838, poetisk set det rigeste Aar i Blichers Liv, da han — stegen op fra sit haarde Sygeleje — stod som fornyet paa Legem og Sjæl og saa sig her mod sit Livs Kvæld som under „et Herrens Vejr“ af lyrisk Inspiration, under hvilken hans Sange jog hen under den jydske Høsthimmel som Kornmodsglimt over modnende Rug.

I dette Aar udsendte han de 32 Digte: „*Trækfuglene*“ med det græbende Præludium: *Sig nærmer Tiden, da jeg maa væk* — desuden *Visen om Kormanden og hans Søn*, *Visen om Søren Kanne* og endnu flere, blandt hvilke vi da ogsaa hensætter: *Bjærgmandsbruden*.

Dette Digt traadte i 1840 første Gang frem for Offentligheden i et *Supplement til de samlede Noveller*, hvor det i Fortællingen *Høstferienne* er lagt i Munden paa den besynderlige Spillemand *Pe' Syspring*. Som det der forefindes, er det gaaet op i alle de senere Udgaver med vittorlige Trykkefejl og det Hele.

Den, som nu vil sammenholde dette vort facsimilerede Exemplar med Udgaven fra 1840, vil finde Uoverensstemmelser næsten paa hvert eneste Punkt; somme af Versene er helt omarbejdede, andre er uden videre slettede eller erstattede med nye. — Hvilken af de to Udgaver er nu den ældste? Dertil maa vi svare, at der for os ingen Tvivl er om, at den trykte Udgave fra 1840 er en Omarbejdelse af vort haandskrevne Exemplar, der staar tilbage for det trykte baade i Udtrykkets Fynd og i Formens Renhed.

Blicher har øjensynlig tumlet meget med dette Digt, før han fik det givet den Form, hvorunder det nu kjendes bedst. Allerede paa Omslagssiden af den nævnte *Kladderbog* finder vi et raat Udkast til det; i denne Fosterilstand bestaar det dog kun af tre Vers; og det ejendommelige, uhyggevirkende Omkvæd er ikke kommen til endnu. Med vort facsimilerede Exemplar har Digtet naaet sit 2det Stadium; Udgaven fra 1840 repræsenterer det 3die og sidste.

Har da nu Digtet aldrig tidligere været trykt i den Form, hvorunder det her fremtræder? Jo; den som vil fremgrave et næsten aldeles oversøt Skrift fra Aaret 1846: *Digte i jydsk Mundart af St. St. Blicher 1. Hefte, satte i Musik af H. C. Simonsen*, vil paa allerførste Blad finde *Bjærgmandsbruden*, ledsaget af Simonsens skønne Melodi; den eneste Forskjel paa Simonsens trykte og vor Facsimile-Udgave er den Række hæslige Trykfejl, som er undgaaet den fynsklædte Komponists Opmærksomhed. H. C. Simonsen, der havde ført en ret omtumlet Existens, havde den 5. Juli 1842 faaet Ansættelse ved Randers lærde Skole som Lærer i Musik; før den Tid havde han en lignende Stilling i Byen Aabenraa, og i dette Tidsrum — 1836—38 — maa han, sandsynligvis gjennem Broderen *Jørgen Ernst Simonsen*, der var Musiklærer i Randers før ham, være traadt i Brevveksling med St. Blicher og saaledes have modtaget det nu fundne haandskrevne Digt. Ad anden Vej lader de betydelige Uoverensstemmelser i de tvende Udgaver sig næppe forklare.

Som Texter her foreligger, er den kommen til os i en stærkt mishandlet Skikkelse; saaledes er 3dje-sidste Vers fuldstændig udrevet; men dette Vers hører heldigvis til dem, der er ens hos Blicher (1840) og hos Simonsen (1846).

Digtet, som vi henregner til de allerlødigste af Blichers jydsk Romancer, er hidtil fremtraadt under Titlen: *Eil aa Visti*; af den Blicherske Original ser vi nu, at det var Digterens Villie, at det skulde hedde *Bjærgmandsbruden*; og saaledes maa det vel saa herefter blive betegnet.